

W NIEDZIELĘ DNIA 28 MARCA 1802.

Z Wiednia d. 20. Marca.

Zawakowane kapitaństwo przez śmierć Xięcia Lobkowicza, w gwardyi C. K. Niemiecko-galicyyjskiego raczył J. C. K. M. Xciu S. państwa Rzymskiego Karolowi Auersperg, Xciu na Gotschee, C. K. podkomorzemu, tay nemu konsyliarzowi, jenerał feldmarszałkowi leymantowi, szefowi piezego regimentu, kawalerowi złotego Runa i orderu woyskowego Maryi Terefły nayłaskawiey udzielić, a kapitaństwo po niem C. K. gwardyi trabantów, hrabiemu S. państwa Rzymskiego Waclawowi Colleredo, C. K. podkomorzemu, jenerałowi artyleryi, szefowi piezego regimentu i kommanderowi teutońskiego zakonu. Oba d. 17 wykonali na te dostojności przed J. C. K. M. zwyczajną przysięgę, a na zaiutrz przez pierwszego marszałka C. K. dworu Xięcia S. państwa Rzymskiego Jerzego Adama Starhemberg, iako półkownika wszystkich gwardyy, każdy swemu korpusowi, iako kapitanowie przedstawieni byli. — Xię Auersperg miał do swego korpusu mowę, w której wyraził, iż Nayłaskawfzy nasz Monarcha przez wzgląd na jego zastugi raczył go ka-

pitanem pierwszey swoiey gwardyi mianować, która jest wybrana na straż Jego Najiaśnieyszey osoby, i ozdobę dworu; spodziewa się zatem iż młodzież składająca ją, odpowie zupełnie pod iego przewodztwem obowiazkom swego powołania i da przykład nayścisleyszey karności. Do oddziału Galicyanów zwracając głos swoy, wyraził: "Wy młodzi Przyiaciele, iako szacowny zakład wierności i przychylności waszey oyczyny, których ukształcenie i staranność kray wziął na siebie, okażcie przez waszą pilność, powolność i posłuszeństwo przychylnosc galicyyjskiego Narodu do Najiaśnieyszego Monarchy, której przy odebieraniu hołdu w imieniu Monarchy, nayoczywistsze odebrałem dowody.,"

J. C. K. M. zaszczycił nayłaskawiey kapitana od piezego regimentu Neugebauer, hrabiego Franciszka Galler godnością aktualnego C. K. podkomorzego.

J. C. K. M. wydał dwa patenta, których treść jest następująca:

My Franciszek Wtóry &c. &c.

Zaaywięklszą naszą niechęcią przymu-

fzeni byliśmy, dla zastąpienia ogromnych kosztów długiej wojny, zezwolić na wybitie podlejszej monety, w tym iedynie celu, aby naszemu nayukańszemu ludowi ułatwić wewnętrzny bieg pieniędzy. W spokojney chwili naypierwszą naszą starannością było cofnąć takową monetę, dla tego wydaliśmy do wszystkich kas rozkazy aby oprócz oznaymionych już siedmiu kraycarów i piętnastu foldów, samą tylko dobrą monetę wydawały. Dla cofnienia dwunastu kraycarówek wczasie wojny wybitych, dochowując wiernie naszego przyrzeczenia, wyznaczamy czas, tak żeby nikt na nich nie stracił: 1) Dwunasto kraycarowki będą w zupełney wartości 12 kr. w wszystkich naszych dziedzicznych kraiach węgierskich, czeskich, niemieckich i galicyjskich przez 5 miesięcy od 1 kwietnia do ostatniego Sierpnia brane; 2) po upłynieniu tego czasu wychodzą zbiegu, i nikt nie będzie przymuszony brać całkowitey summy w 12 kr. w prywatnych wypłacaniach, ale tylko totą część; 3) nie tylko przez powyższe 5 miesięcy, ale nadto przez 3 iefzcze miesiące aż do 30 Listopada r. b. 12 kr. będą w wszystkich monarchicznych kasach w podatkach w zupełney swoiey wartości przyymowane, iakoteż; 4) w wszystkich kameralnych kasach, wyjąwszy bankową wiedeńską; 5) od tego momentu po wszystkich bankocetlowych kassach ustaie zmianka 12 kr. na bankocetle, gdyż postanowiliśmy nieodmiennie, nie tylko nie pomnażać bankocetłów, ale nadto będącą już w biegu ich liczbę zmniejszyć. Po upłynionym ośmio miesięcznym tu przepisanyim czasie, 12 kr. nie będą więcey w żadnych kraioowych kassach przyymowane, ale tylko w wartości kruszczu w probierczych urządach będą mogły bydź wymienione. Dan w Wiedniu d. 15 Marca 1802.

My Franciszek Wtóry &c. &c.

W patencie pod d. 26 Sierpnia 1801 znozającym dwudziesto czterech i sześciokraycarowki, oznaymiliśmy, iż w roku 1802 na zastąpienie ich miejsca będzie wybita pewna summa siedmio kraycarówek, stofownieyszych do stopy monety w naszej Monarchii używaney. Stosownie więc do tego naszego Rozporządzenia przyłącza się tu forma tych nowych 7 kr. których z grzywny przedniego srebra za 28 ryń. wybito, z nakazem, iż od d. 1 Kwietnia r. b. w wszystkich naszych niemieckich, galicyjskich i węgierskich dziedzicznych kraiach powfzeczny bieg mają, i we wszystkich publicznych podatkach, iako też prywatnych płacach spełnia po 7 kr. powinny bydź brane. Gdy w niektórych prowincyach naszej Monarchii, iako to w Krainie, Littoralu i Tyrolu przyzwyczajeni są mieszkańcy do rachowania na 17 kr. a procz tego w włoskim Tyrolu i innych na granicy włoskiey kraiach mają mieżziane soldy, które nie zgodzą się z rachunkiem 7 kr. zaczem z równey troskliwości dla wszystkich naszych poddanych, rozkazaliśmy w podobneyże wartości iak 7 kr. wybić pół 17 kraycarowki czyli tak zwane w owych prowincyach 15 soldy, których tu forma iest przyłączona, i te w wszystkich naszych dziecznych kraiach za 8½ kr. powinny bydź brane, a w Tyrolu podług tamteyszego zwyczaju za 9 kr. Dan w Wiedniu d. 15 Marca 1801.

Z Brynu d. 19. Marca.

Listy od granic tureckich pod d. 8 Marca donoszą, że Janczarowie belgradzcy, którzy d. 24 przeszłego miesiąca na tajemną wyszli wyprawę, wtargnęli do Kwatynu, wielu mieżzkańców pomordowali, i masło zapalili. Podzielili się potem na różne oddziały dla szukania i wytępania Kersylianow, którzy są

gorliwemi zamordowanego bafzy stronnika-
mi, bardziej iednek dbaie orabunki, iako
iedyny sposb utrzymania sie. — Tym cza-
sem w Belgradzie 360 armat na wały zato-
czono.

W czasie robot około okopów znaleziono
trumnę z białego marmuru; nie wiadomo ied-
nak iakie w sobie chowa zwłoki, albowiem
religia zabrania Turkom odkrywac trumny.

W Zemlinie spodziewaja sie wielu tu-
reckich Czaiaków (a) z Orsowy i Semendryi,
które z brzegu bannackiego uciekły. Złożo-
no już kilka skrzyń prochu, kul, i goto-
wych nabołów, które nowemu bafzy zaiego
przybyciem oddane bydz maja. Wspomnie-
ne czaiaki wydadz zapewne na przeciw bafzy
na Sawę, dla sluzenia mu przeciwko bunto-
wnikom belgradzkim.

Z Londynu d. 5. Marca.

Wszystko tu nagle wojenną postać przy-
brało. Zostaiemy teraz w ważnym polityki
przesileniu: wojna albo pokoy w krótcie
rozstrzygnionym bydz musi. Negocyacye w
Amiens i inne okoliczności przymusiły rząd
nasz, na nowe iako nayprędzey z wielkim
nakładem nadzwyczajne czynić uzbroienia.
Mamy iednak nadzieję, że ta przemiana
burza i przygotowania wojenne posłużą do
przyspieszenia pokoiu. Tuteyfzy francuzki
poseł ob. Otto zdaie sie bydz niezmiernie
zdziwionym tą zupełną rzeczy przemianą, i
miał długą konferencyą z Panem Addington i
lordem Hawkesbury.

Józef Bonaparte był niedawno w Pary-
żu oświadczywszy margrabiemu Cornwallis,
że przed powrotem wielu gońców nie roz-
strzygnionem bydz nie może. Margrabia Corn-
wallis oznaymił mu także, że w czasie tey
zwłoki odprawi podroź do Anglii, do czego

iednak nie przyšlo: " Nie chcą, mówi gaze-
ta the Times, dadz Francyi czasu do usku-
tecznienia wszystkich swoich planów, które
mieć może; nie chcą dopuścić, ażeby Fran-
cuzi wzmocniwszy sie w Indyach zachodnich
i wschodnich rozciagali swe panowanie da-
ley. Dotychczas niepewny stan rzeczy, mu-
si bydz teraz zupełnie rozstrzygnionym. Mi-
nistrowie nasi postanowili żadnego wojennego
okrętu z portów francuzkich aż do podpisa-
nia ostatecznego pokoiu nie wypuszczac. Nafz
handel przez ten niepewny stan rzeczy wiele
ucierpiat, ażeby miał trwac dłuzej. Cały
naród przy terazniejszyh uzbroieniach iest
za stroną ministrow. Prezydent admiralicy
lord St. Vincent wielki przyziaciel pokoiu
mocno te kroki pochwała. — Uzbroienia w
naszych portach nadzwyczajnie sie pomna-
zaja. „

Wiadomość o śmierci Xcia Bedford nie-
szczęściem sie potwierdziła. Umarł w ostate-
ntworek między 11 i 12 godz. przed południem.
Wyscie wnętrzości, któremu dla ruptury
od dawna ten Xiążę był podległy, stało sie
iego śmierci przyczyną. Do tego przyłączy-
ło sie ieszcze zapalenie i gangrena. Przez
kilka dni nie pufzczat do siebie nikogo. Dnia
27 Lutego w dwoch słowach odkazal cały
swoy majątek bratu swemu lordowi Ruffel:
pierwey ieszcze zapisal Panu Foxowi 5000 f.
fzt. Xiążę Bedford urodził sie d. 11 Sierpnia
1765 roku. Oyciec iego był Xciem Tavistock,
a matka siostrą admirała Keppel. Umarł
bezpomennie, ludzkość i rolnictwo będą go
długo wspominać.

W roku przeszłym wyszło z portów
naszych do północney Ameryki okrętów An-
gielskich tylko 62, a obcych 507.

P. Pitt na przyszłe lato naiął dla siebie

(a) Czaiaki gatunek statków, których używaja do plynienia w gorę na Drawie i Sawie
za pomocą wiosel i zagli.

Womieszkanie w cieplicach Brighthon.

Krol d. 3 miał u siebie zgromadzenie rady, na którym znajdowali się lordowie Portland, Salysbury, Chesterfield, Eldon i Pelham. Rozróżniają tu schadzkę gabinetową (Cabinet Council) tajną schadzkę rady (Privy Council) i zgromadzenie rady (Council). To zwyczajnie bywa zwoływane w interesach zagranicznych.

Trzechset ięćców francuzkich ozdrowiawszy popłynęli d. 2 Marca na jednym statku z Plimuth do Morlaix. Trzy tysiące francuzkich ięćców znajduje się jeszcze w Plymuth.

Dnia 9. Marca.

Listy z Indyow wschodnich donoszą, że naczelnik Poligarów Chinna Madoc w okolicach Madui okropny postrach rozpościera, a mieszkańcy tamtejsi opuścili domy zaledwo się ucieczką ratowali. Dowodzi ón potężnym zastępem. Niektórzy Sirdarowie czyli woysk naczelnicy, którzy przedtem byli w służbie Tipposaiba złączyli się z poligarami i znacznie jego stronę wzmocnili. Mocna twierdza na zachód Cheylapetote leżąca wpadła w ich ręce. Oddział jeden z dywizyi madraskiej przeciwko nim wysłano. Xiążę Zeman Shah na publiczney uczcie otruty został.

Niespodziewane nowe uzbrojania w naszych portach z największą trwałą żywocią. Ostatni goniec do Amiens wysłany powiozł, jak zapewniają, lordowi Cornwallis nader ważne instrukcyje. Jeżeli pewne propozycyje nie będą przyjęte, i pewne ociągania się odrzucone, Cornwallis niezwłocznie z Amiens powraca, i kroki nieprzyjazne rozpoczną się. W tych dniach miano wydać rozkazy na zaciąganie maytków. Po naszych portach największa czynność panuje, jak gdyby wśród nazyściętszey wojny. W Amiens miano wziąć na stoł wiele rzeczy nie-

zgodnych z punktami przedugodnemi. Hollandya domagała się zniesienia aktu angielskiej żeglugi, który trwa ięszcze od czasu Cromwela. Mężna rezolucya, którą teraz rząd nasz okazuje jest podług życzenia narodu chcącego wyśdź z stanu niepewności, w której się dotąd znajdował. Przy wielkich teraz czynionych uzbrojaniach, słyhać, że minister już otwiera swoją pożyczkę.

Następujące uwagi znajdują się w wielu tutejszych gazetach: Wiadomo, że Hiszpania dla wojny niesprowadziła wszystkich swoich dochodów z Ameryki południowej: 160 mill: talarów hiszpańskich leży tam gotowych, które po podpisaniu pokoju przewiezione być mają. Rząd Hiszpański już na tę sumę wydał wierzytelne bilety, a znaczna onych ilość rządowi francuzkiemu jest przestana. Flotta srebrna do 70 mill: talarow wioząca, wkrótce jest spodziewana w Kadyx, i mówi, że eskadra jest przeznaczona z Torbay dla zachwyecenia tej flotty i wzięcia iey w zakład pokoju. Słyhać, że flotta kanałowa ku francuzkim, a flotta admirała Dixon ku hollenderskim brzegom się udadzą. Wszystkie zdadne do służby okręty będą gotowe do rozwinięcia żagli; ciężko dadź wiarę, z jakim pospiechem uzbrojania idą. Na wiele przewozowych statków wsiądą lądowe woyska. Sześć liniowych okrętów, które we 24 godzinach wygotowano, wyszły na tajemną wyprawę z Torbay z zapieczętowanemi rozkazami. Na widok tych uzbroiań papiery rządowe spadły. Lord Brome miał odebrać list od oycy swego lorda Cornwallis, ażeby się niedziwił, jeżeli ón-wkrótce do Londynu powróci. Lord Cornwallis oświadczył podług nowych instrukcyj, że jeżeli pokóy ostateczny w 9 dniach podpisany nie będzie, tedy ón Francją opuści.

Jednak mimo wszystkich uzbroiań mini-

strowie w parlamencie czynią nadzieję, że negocyacye w Amiens doydą pożądanego celu.

Stychać że Jakób Cranfurd do Kopenhagi, a P. Arburthon do Stokolmu w charakterze ambasadorów wyjadą.

Wczoray przybyła tu z depefzami jedna osoba ze świty lorda Cornwallis.

Jeden okręt z Jamaiki, który d. 17 Stycznia tę wyspę opuścił nie donosi nic o przybyciu wyprawy francuzkiej do Indyów zachodnich ani do St. Domingo, nie spodkał nawet w drodze żadnego francuzkiego okrętu. Niektóre dzienniki nafze domyślają się, że flotta bresteńska udała się do Indyów wschodnich, co jednak wiary nie znajduie.

Parlament.

D. 3 sekretarz woieny P. Jorke przyniosł do izby niższej dwumiesięczny obrachunek potrzebnych wydatków od 23 Marca aż do 25 Maia na utrzymywanie armiiów, i żądał, ażeby izba zamieniła się w tajny wydział, dla naradzenia się nad potrzebami armii. Izba zatem zamieniła się w tajny wydział. P. Elliot żalił się na ograniczenie etatu wojskowego w dzisiejszych politycznych okolicznościach. " Jeżelim się względem punktów przedugodnych w moim mniemaniu do większości izby przychylił, uczyniłem to stosownie do mego obowiązku; tym czasem moje mniemanie co do pokoju z Francją nie tylko się nie odminiło, ale owszem wzmocniło codziennem doświadczeniem. Jeszcze ia zawsze sądzę, że zacny lord podpisując punkta przedugodne, zatwierdził oraz ręką swoią wyrok wielkiej nędzy narodu, początek upadku bogactw, potęgi i niepodległości tego królestwa rozciągający się aż do przyszłych pokoleń. Z tem wszystkiem poddaię się jego warunkom, i daleki jestem od tego, ażebym miał chcieć niszczyć ustalone jego wypełnienie, przez to bowiem skaziłbym ufność

narodową. Pozwoli mi iednak wyznać izba, że podpisując stwierdzenie punktów przedugodnych, nieobowiązywała się nigdy, popierać ich wypadków, ieżeli się okoliczności, w których podpisanie nastąpiło, zmieniły. Czyż one są dotąd też same? Wielą swą ufność na tem zasadziło, że Francya trzymac się będzie systemu umiarkowania z którą się oświadczyła. Wielu uspokajało się tem, że Cisalpinia użyszcze niepodległość, i oddzielny naród składać będzie. Takie były okoliczności i naturalne wnioski, dla których zgodzono się na pokoy. Ale iakże wśród negocyacyy wszystko inną postać przywdziało. Bspieczne przedmurze między Austryą, Włochami i Francją obalone zostało. Z boiaźnią innych mocarstw powstała we Włozzech nowa Rzpita, co niebezpieczne za sobą pociągnąć może skutki. I coż stąd będzie, ieżeli tak napady potrwaiają, a obce mocarstwa wszystkiemu poddadź się muszą? I traktat z Portugalią zawarty godzien zaftanowienia. Znaczný kraj w południowej Ameryce przezeń odstąpiony stawia Francją wftanie bronienia swoich wysp, a szkodenia nafzym. Chciałbym się od zacnego lorda dowiedzieć, czyli traktuiemy o pokoy, lub ieszcze w woynie ieshtëmy, i czyli rząd angielski względem ustanowienia Rzpłtey włoskiej poczynił remonstracye? (tu mowca użył nader mocnych wyrazów) Winien iest minister odpowiedzieć izbie i wydziałowi, ieżli chce od nich mieć wsparcie. Chciałbym wiedzieć dla czegośmy Portoferraio Francuzom oddali, gdy się to Królowi Etruryi przy należało; dla czego zezwolono na odstąpienie tak znacznego kraiu i wywścia flotty do Indyj zachodnich, przez to bowiem Francya przewagę zyskała? Tu trzeba nayżywfzych środków, i te izbie zalecam.

Lord Hawkesbury: " Niezafstanawiam się

nad niektórymi wyrazami zacnego mowcy ściągającemi się do poniżenia systemu przyjaciela mojego, ponieważ traktowanie dotkniętych punktów już nie ma miejsca. Ministrowie niesprzeciwiają się temu, aby mieli zdać sprawę i objaśnienia potrzebne, gdy tego wymagają okoliczności; lecz dzisiaj jestże tego potrzeba? Gdyby negocjacje pokoju nadzwyczaj się długo ciągnęły, mogłaby się o to izba zapytywać. Trzeba się zastanowić, iak to wiele i rozmaitych znajduje się przedmiotów. Obeyrzyjemy się na przeszłe czasy np. na traktat z Ameryką w roku 1783 gdzie nie wiele punktów było do roztrząsania, a jednak od podpisania punktów przedugodnych do zawarcia pokoju 11 miesięcy przeszło upłynęło. Dzisiejsze negocjacje wszak ieszcze tak długo nie trwają. Nie jest mi tajno zkąd to nieukontentowanie z tej nie wielkiej przewłoki pochodzi; lecz rząd również iak i każdy prywatny pragnie pokoju, śmiem nawet zapewnić, że żadnego kroku nie opuszczono dla dopięcia pożądanego celu. W odpowiedzi zapewniam mowcę, izbę, i publiczność, że iakikolwiek skutek negocjacje mieć będą, podchlebiam sobie zawsze, iż nie będę żałował, że pracowałem nad pokojem, który dla Anglii sławę, a dla Europy spokojność zabezpieczy. Każdy mówiący o skutkach pokoju, ma zważyć i skutki wojny. Potrzeba dokładnie roztrząsnąć wszystkie korzyści i szkody; pokój chociażby nawet do skutku nie doszedł zawsze go nad wojnę przenieść należało. Jakkolwiek zdają się być ważnemi dotknięte tu punkta i lubo wrażenie na zawierających pokój uczynić powinny, muszę atoli zawiesić ich objaśnienie.

P. Cornvallis: Gdyby nawet zamiar wysłania flotty Bresteńskiej był nieprzyjazny, nie mamy się przyczyny iey obawiać, po-

nieważ flotta nasza Antyllów strzegąca, jest dosyć mocna na pokonanie francuzkiej; ministrowie zatem nie zasługują na nagane, że iey pozwolili wyptynać.

P. Windham: Obawiam się aby objaśnienie ministra nie było za późne. Spodziewałem się, że zapytania mego przyjaciela (P. Elliot) żyfzczą odpowiedź. Stan niepewności, w którym żyjemy nie może nas cieszyc. Niepewność wymaga objaśnienia. „ Daley P. Windham mówiąc o zmianie okoliczności, wniósł, że stan dzisiejszy Europy jest najsmutniejszy.

Doktór Lawrence, sądził, że sposób negocjowania jest dla Anglii haniebny. Zapytał się potem czylibymy z Rzeplą włoską byli w wojnie, jeżeli bowiem podczas pokoju z Anglią Hannover może być naiechany, w podobnym przypadku jest i Cisalpinia, która odmieniwszy imię, winna ściagnąć na siebie uwagę. — Jenerałny prokurator i wielu innych potem mówilo, nakoniec zezwolono na utrzymanie 2 miesięczne armii 1,188,263, a dla woysk egipskich 75,511 f. szt. iako i dla woysk obcych na żołdzie naszym będących.

D. 4 mówił P. Robson przeciwko utrzymywaniu tak wielkiej liczby woyska, przywodząc, że stan skarbu tego wytrzymać nie może, ale kanlerz temu zaprzeczył.

Z Medyolanu d. 1. Marca.

Obywatel Marescalchi minister związków zagranicznych Rzeplity włoskiej w Paryżu, odebrał list od ministra Talleyrand, w którym jest wezwany aby się pierwszemu konsulowi prezentował w ubiorze przepisany we Francyi dla ministrów, zamieniwszy iedynie kolory narodowe francuzkie na rzeplitey włoskiej. W tymże liście oznaymił mu minister francuzki, iż zamiast prezentowania się na audyencyach dyplomatycznych wraz z ministrami zagranicznych dworów.

będzie mógł zająć miejsce pomiędzy ministrami francuzkimi, ponieważ związki jego z pierwszym konsulem odmieniły się od czasu konsulty liońskiej, i że nie sprawuje więcej urzędu agenta dyplomatycznego; lecz ministra zagranicznych związków Rzepltey włoskiej.

Wice prezydent Melzi wydał na dniu wczorajszym wyrok, w którym mianuje ob. Veneri, Prina, i Forni do zarządzania skarbem i dochodami publicznymi. Pierwszy ma sobie polecone obrachowanie długów narodowych; drugi urządzenie kancelaryi i dozór nad zwyczajnymi dochodami skarbu; trzeci na nadzwyczajnymi. W interesach ogólnych i większej wagi, ci trzej obywatele połączą się i wspólnie czynić będą.

Biega pogłoska, iż 200 młodzieży nabożniejszej naszej Rzepltey udą się do Paryża i tam składać będą gwardyą narodu włoskiego przy pierwszym konsulu. Gwardya ta na konną i piechotną dzielić się będzie.

Na dniu wczorajszym okropne popełniono zabójstwo. Jeden młody człowiek z powodu zazdrości utopił sztylet w łonie uczciwej paniuki, w momencie gdy ta przed domem swoim wyfiadała z karety. Zabójca uciekł, lecz pilnie jest szukany.

Stolica nasza wystawia w tem momencie bardzo przyjemny i świetny widok. Lud nie troszczący się o los swój używa bez obawy zabawek, teatru i balów. Jutro wice prezydent daie bal swoim kosztem, na którym wszystko cokolwiek go wspaniałem uczynić może, przepomnianem nie będzie. Pozwolono także grów na teatrach *Scala* i *Canobiana*, lecz na innych miejscach publicznych, tudzież po domach prywatnych są zakazane.

Z Berna d. 4 Marca.

Jenerał Lecourbe d. 23 Lutego iadł obiad u pierwszego landnana, a nazajutrz oglądał

bibliotekę, dom sterot, i inne publiczne budynki. Na d. 2 b. m. pojechał do Bazylei z kąd uda się do Francyi. Uważano tu, iż najpierwszą oddał wizytę pierwszemu landmanowi, a potem ministrowi Verninac i jenerałowi Montrichard. Zapewniają, iż miał oświadczyć nieukontentowanie z postępów jenerała Turreau w Walezyi.

Dwie kompanie 104 pozbrygady francuzkiej przybyły przed dwiema dniami z Solothurn; zostaną na załodze w naszym mieście.

P. Krumpfen minister austriacki wkrótce tu jest spodziewany; mieszkać będzie w pałacu Willading na ulicy Szpitalney. Rząd iednak nieodebrał jeszcze żadnego uwiadomienia o jego przybyciu.

Na posiedzeniu senatu d. 1 b. m. czytano memoryał podpisany od 74 deputowanych okręgów Walezyi, którzy uwiadomiając o zaięciu tego kantonu przez woyska francuzkie i odmianach poczynionych pomiędzy większą częścią urzędników helweckich, protestują się uroczyście przeciwko gwałtownemu oderwaniu od Rzepltey Helweckiej, którym kraj ten jest zagrożony, i żądają aby to oświadczenie udzielone było wszystkim izbom administracyynym w celu zachowania go w swoich archiwach. Senat postanowił zlecić radzie małej ułożenie projektu odpowiedzi tym deputowanym, dla oświadczenia im, iż los ich mocno rząd obchodzi, i przyrzeczenia jego wsparcia i pomocy ile to od niego zależeć będzie; projekt takowy senatowi ma być udzielony i złożony we wszystkich archiwach kantonowych wraz z powyższym oświadczeniem Deputowanych Walezyi, jako pamiętka politycznych uczuć ludu Walezyjskiego.

Z Petersburga d. 23. Lutego (6 Marca).

D. 12 senat ogłosił następujący Imperatorski ukaz: Gdy życzeniem naszym jest zachęcać rolnictwo i przemysł w miarę sposobów, iakich dostarcza wielkość i położenie Roslyi, osądziłismy zatem za rzecz potrzebną, ażeby prawo nabywania ziemi bez chłopow i zwierzchnictwa, tudzież wwszytkiego,

tokółwiek na iley powierzchni lub wewnątrz się znayduie, na wszystkich poddanych rosyjskich rozciągnąć, z wyięciem tych, którzy są własnością szlachty. Pozwalamy więc nie tylko kupcom, obywatelom i wszystkim praw miejskich używającym, ale nadto wszystkim chłopom dobr carskich, we wszystkich departamentach będącym, i wypuszczonym od swoich panow z poddaństwa kupowac dobra od mających prawo do sprzedania onychże, i onych nabycie zabezpieczac przez kontrakty i cellye na imię kupującego i przedającego zrobione w ustanowionych do tego kancelaryach po grodach i podług ustanowionego przepisu, które im własność tę zapewnić mają: „

Tegoż dnia ogłosił senat inny ukaz Imperatora nie tylko potwierdzający ustanowioną od Pawła I. szkołę kadetów w r. 1797 ale nadto do iley dochodu rocznego 11,200 rubli nie wystarczającego na iley potrzeby, ieższe 12,000 rubli co rok wyznaczający. Tak więc na przyszłość będzie ta szkoła mieć, 23,200 rubli dochodu rocznego. Urządzenie iley jest teraz poprawione, daią wniesy prócz innych umiejętności prawnictwo rosyjskie, logikę, języki, francuzki i niemiecki i t. d. Składa ona się z 30 kadetów szlacheckich i 15 uczniów, których oycowie za subalternów po kolegiach służą. Tak ci iak tamci są na kosztie rządu; na każdego kadeta jest 200, a na każdego ucznia 150 rubli wyznaczonych. Oprócz tego mogą tam być swoim kosztem utrzymywani kadeci, którzy wolnie mieszkanie mieć będą, ale ich liczba nie ma 50 przenościć. Wychodzący kadeci będą brani do pomocy sekretarzom, a uczniowie pójdą do litotney służby za kancelistów. Instytut ten zaymie dom, gdzie był bank wspomóżycielow, będzie miał jeneralnego prokuratora, i iednego dyrektora. Nowy etat iego zaczął się 1 Stycznia 1802 roku.

Zaraza bydła we wsi Czernowsk stąd powstała, że Pan tej wiosky maior Samaryn kazał poddanym tuczyć nierogate bydło mięsem padłego bydła. Imperator nakazał tego zwyczajowi zaprzestać, i maiora Samaryna iak maysurowiey sądzić.

Z Paryża d. 9. Marca.

Posel Hedouville w swojej podróży do Petersburga ma ważne zlecenia do dworu berlińskiego, gdzie też będzie miał audyencyą.

Bywwszy hollenderski admirał Kinkel przy był do Amiens.

W Zurychu ieden pismonosnik roznosił

nową konstytucyą, spotyka go wieśniak, pyta się wiele za exemplarz? dwa grosze odpowiedział pismonosnik; ia bym ci chętnie, rzekł wieśniak dobywając kieski z pieniędzmi, dał to wszystko, gdyby tylko ta konstytucya ostatnią była.

Ob. Jacob bywszy sekretarz legacyi francuzkiej w Madrycie i we Florencyi, został mianowany pierwszym sekretarzem w biurze prezydenta Rzpktey włoskiej, które się w Paryżu znaydowac będzie.

Ministryum wojenne podzieli się na 2 oddziały. Berthier trudnić się będzie osobami, a Dejean nazw minister w Liguryi materyałami.

Pierwszy konsul mianował jenerała dywizyi Sout iednym z 4ch kommandantów gwardyi konsularney.

Przybyły tu z Berlina jenerał Beurnonville miał prywatną audyencyą u pierwszego konsula, i onegdaj był na paradzie.

Na mocy wyroku konsularnego ma instytut narodowy dadz powłzechny, ogólny, i szczególowy rapport o stanie i wzroście umiejętności, literatury, i kunsztów od roku 1789 aż do 1 Vendemiaire roku 10. Rapport ten razem z projektami pielegnowania i ulepszania kunsztów i umiejętności ma bydź przed końcem fruktydora konsulom na radzie stanu przez 3 członki instytutu z rożnych wydziałów podany.

D. 27 p. m. jenerał Desbureaux na liniowym okręcie Tourville z woyskiem z Brestu do St. Domingo wypłynął. Hiszpańska fregata Perla z tegoż portu do Kadyx odwinęła.

Na ostatniey audyencyi ministrowie, pruski, szwedzki, duński, rosyjski, i bawarski rożne osoby pierwszemu konsulowi prezentowali.

Ob. Rebmann assesor trybunatu rewizyynego 4 departamentów reńskich ofiarował trybunatowi dzieło pod tytułem: Rzut oka na 4 departamenta lewego przegu Renu ze względu na obyczaje, przemysł, i sposoby poprawienia onych.

Pod czas installacyi rządu w Medyolanie, darował jenerał Murat wice prezydentowi przepyszný patafz, i parę pistoletów z fabryki wersalskiej.

Mowią, że Hiszpania domaga się zburzenia fortyfikacyi gibraltarskich, a Francya zatrzymania składow handlowych w Egipcie.

Kupiec Baguerie darował Museum mumią znalezioneą w pieczarze pod Pic de Teneriffe; jest ona tak iak inne balsamowana.

GAZETY KRAKOWSKIEY.

W NIEDZIELĘ DNIA 28 MARCA 1802.

*Polityczna Rozmowa między niebószczykami
na Elizeyjskich polach.
(Z Niewiedzkiej Gazety.)*

*Excitat auditor studium, laudatque Virtus
Crescit, & immensum gloria calcar habet.
Ovid.*

Baker. Los naszey oyczyny w tym nawet zacitza niepokoynym mnie czyni. Pokoy i tego skutki są celem moich trosków; pozwól Szanowny Bute! że cię omiego zapytam, i nieiaka w twoim światle znajdę pociechę.

Bute. Pokoy! Kochany Bakerze! Nie jest tu w swoim miejscu. — Ja go inaczey nie nazywam, iak tylko zbroynym rozczymem. Naywiękzcie nie częście jest dla Anglii, że uległa pod zagrożeniem francuzkiego [wylądowania i zawarła przedugodne punkta pokoju; często nasi nieprzyjaciele powtorzą to zagrożenie, ponieważ już wiedzą, że skutkuje.

Baker. Maszże zanic zdobycie ogromnych kraioy Tipo-Saiba, naszego naystraszniejszego nieprzyziaciela w Azji?

Bute. Przykład Ameryki strachem mnie przeymuie. Niebyliżeśmy zdobywcami tego wielkiego kraiu? nie ucywilizowaliżeśmy go, miałtami przyozdobili, i zaludnili? — Tego samego obawiac się należy w Azji. — Ogromny ciężar długi w pośród światnych bogactw i czynnego przemysłu, przeraża mnie boiaźnią, i e razy pomysle, że Francya pozbyła się wszystkich dawnych długów. —

Francya tedy przeważająca na stałym lądzie i spokojna, może całą swoią usilność zwrocic na marynarkę. To jest pewnie iey zamiarem, a czegoż przy tak wielkiej ludności, do której teraz doszła, dokazac niepotrafi?

Baker. Jak widzę, Milordzie, żadney nie znajdę u ciebie pociechy.

Bute. Dla czegoż miałbym cię fałszywą tudzić pociechą? Ministeryalny zawód, który z iak wielką przebytem chwałą, otworzył mi oczy; widziałem będącą przedemną przepaść. Francuzi prawie cały nasz wpływ na stałym lądzie zniszczyli. Nie znajdujemy tam przyziaciół, a jeżeli przyydzie do wojny wszystkie porty dla nas zamknięte zostaną. Włochy, Hiszpania, Portugalia, Holandya, Niderlandy, słuchają przemożney Francyi; my iesteśmy fizycznie i politycznie prawdziwą wyspą. Zastanow się więc poważnie nad takowem położeniem.

Baker. Przekonywam się tem więcej, Milordzie, że żadney u ciebie nie znajdę pociechy.

Bute. Nie jest to więcej dawna Francya, zazdrościczka nasza; nowa siła, iakiey w dzieiach zaledwo przykład natrafimy, wzniosła się na niezmierney przestrzeni i urzadziła na miejscu dawney Francyi. Oskrzydła prawie całą Europę, a potężne iey ramię zalega aż na nasze wyspy.

Baker. Zadziwiaż mnie.

Bute. Jeżeli iaki *Deus ex Machina* nie wyskoczy, to. — . — .

Baker. Nie kończ, prożna nadzieia i odległa.

Bute. Traf częstokroć ratował państwa.

Cożby się było działo, gdyby nasze floty były czynne a zabrały okręt, na którym Bonaparte z Egiptu płynął? Marengo byłoby dotąd nieznanym miejscem. Wierz mi, częstokroć nieprzewidziany przypadek, więcej skutkował, niżeli największe natężenia ludzkie. Ja wiele trzymam o nieprzewidzianym przypadku; doświadczenie utwierdziło mnie w tym mniemaniu, i w najwątliwszym położeniu, zawsze pokładałem nadzieję w nieprzewidzianym trafie.

Baker. Takowego wyznania nie spodziewałem się od ministra.

Bute. Ach Kochany Bakerze! gdybyś znał słabość ministrów! tem bardziejbyś się zadziwił!

Baker. Możnaż to także o naszym Picie powiedzieć?

Bute. Wiesz dobrze, że mu żaden szczęśliwy traf nieprzyjął. Nasze zwycięstwa na morzu nie były przypadkowe, ale owocem przewagi. Lecz nakoniec ta przewaga może osłabnąć, a kto wie, czy u naszych sąsiadów nie powstanie? Bierąc rzeczy po ludzku zapewne to nastąpi.

Baker. Ty mnie do rozpaczki przyprowadzisz.

Bute. Przestańmy więc o tem mówić; wyboczyliśmy; świat już nie do nas należy. Dobre jednak i miłośnierne czyny są wieczne. Zaczynajmy raczej o nich mówić. Przed kilku dniami przybył tu duch, i przyniósł list od iednego podróżnego, który na początku tej zimy na górę Simplon przybył, i dla upadłego śniegu musiał w tamtejszym klasztorze przez sześć tygodni bawić. Ciekawy jest opis tej zimnej okolicy, lecz szczególniej zwrocił uwagę moją następującego przedmiot.

Dobrzy ci więźa wiele mi o Bonapartem mówili; nie są bogaci i sposób ich życia jest bardzo umiarkowany i ostry. Uważałem, że mają bardzo wiele wielkich psów zamkniętych, i rozumiałem, iż na strzeżenie klasztoru są przeznaczone. Pewnego razu, gdy śnieg dosyć wielki upadł i wszystkie pozadymał drogi, powypuszczano owe psy wierzozem. No! pomyślałem sobie, to także osobliwsze urządzenie! w ten czas wypuszczają psy, kiedy wszystkie drogi są pozadymane, i żaden złodziej tu nie może dostąpić. Lecz jakież nie było moje zadziwienie, gdy wiele wyfzło więźy i zwołali psy. Każdemu przywiązano kofzyczek do szyi, w którym znajdowała się flaszeczka wódki, ka-

wał chleba i syra. Jak tylko wszystkie tym prowiantem obciążone zostały, wypuszczono je, i rozbiegły się w różne strony; diałgo iednak słychać ich było szczekających. Pytałem iednego z więźy, co by to znaczyło. Uśmiechnął się na moją ciekawość i rzekł: Kochany przyjacielu! te psy są do dobroczynności zaprawione; bywaią wypuszczane, szczekając głośno, aby od niefortunliwego wędrownika mogły być usłyszane. Jeżeli ich takowy niefortunliwy natrafi, znajdzie w ich kofzyczku posiłek, i przyprowadzą go potem do nas, bo skoro śnieg pozadyma drogi wielu ludzi się obłąkaie. W samej rzeczy we dwie godziny ieden z tych psów przyprowadził podróżnego Włocha. Nizajtraz drugi przyprowadził strzelca. Reszta powróciła z niefortunliwymi kofzyczkami około śmy zrana. Natychmiast innych psów wyprawiono. Prawie co dzień przyprowadzały podróżnych, a jeżeli żadnego nie natrafiły, prowiant przynosiły nietykany. — To iedno urządzenie już dostatecznym jest do ziednania tym dobroczynnym więźdom szacunku. Jakoż cieszą się lepszą przyszłością, ponieważ Bonaparte przyrzekł los ich poprawić przez powiększenie dochodów.

Osoby wchodzące do tej rozmowy.

Baker (Henryk) ieden z biegłych i pilnych natury badaczow, rodził się albo na końcu przed ostatniego albo na początku przeszłego wieku w Londynie. Cały poświęcił się naukom, a szczególniej sztuce nauczania głuchoniemych mowy. W roku 1740 był obrany członkiem towarzystwa starożytności, a wkrótce i członkiem towarzystwa królewskiego. W roku 1744 odebrał złoty medal za odkrycie za pomocą mikroskopu kryształizacyi i formowania się solnych cząstek. Umarł w tymże roku w 70 lat życia swego. Zona jego pierwszy go poprzedziła. Nie zostawił żadnego potomstwa, i wielki swój majątek, który zebrał, za nauczanie mowy głuchoniemych, swemu synowcowi odkazał. Szkoła tylko, iż sekret nauczania głuchoniemych z nim umarł.

Bute (Jan Karol) baron Mountstuart &c. odbywszy z wielką zręcznością różne urzędy w kraiu, został w roku 1763 ministrem mianowany. Naród będąc wycieńczony długą i kosztowną, chociaż szczęśliwą wojną, zawarł pożyteczny pokój. Po ukończeniu dzieła pokoju, złożył urząd ministra, i poświęcił się spokojnym muzom. Był filozofem, miał obszernie wiadomości i był nieska-

zonych obyczajów. Był przyjacielem nauk, wspierał uczonych, a nadewszystko rzadkie geniułze. Prosił Króla o pensyą 300 f. szt. dla uczono go doktora Johnson i otrzymał. Z wielu przykładów iego przywiązania do kunsztów, przytaczamy tylko ieden. Hrabia Bute drukował swaim kosztem botaniczne dzieło w 9 tomach in 4to. samych tylko ro-

ślin angielskich, którego tylko 12 exemplarzy bito, a kosztowały 1000 f. szt. (40,000 z. p.) Dano po iednym exemplarzu Królowey, zmarlemu potem Xciu Pordland, P. Buffon, Pani Mackenzie, Pani Banks i lordowi Mounstuart, resztę zostawił sobie do odkazania. Blachy zaraz potłuczone zostały. Bute umarł d. 10 Marca 1792.

D O N I E S I E N I A.

Magistrat C. K. Stołecznego Miasta Krakowa do powszechney ninieyszym Edyktem podaie wiadomości, iż pertraktacya substancyi po ś. p. Michale Lipnickim pozostały, dnia 6 Kwietnia r. b. o godzinie 9 z rana odbywac się będzie.

Wizyscy zatem, ktorzyby iakowe prerensye do wnet rzeczoney masy czyli prawem następstwa, czyli długu mieć rozumieli, mają się na powyżey zmianowanym terminie tym pewnie znajdować, ile że w przeciwnym razie, pertraktacya z zgłazaiącemi się rozczętą i ukończoną zostanie. Dan w Krakowie dnia 26 Lutego 1802.

W słabości JW. Prezesa.

M. Wohln.

W. Lichocki.

Pohlberg.

*Z Rady Magistratu C. K. Miasta Stołecznego Krakowa
Hohn.*

Magistrat C. K. Stołecznego Miasta Krakowa ninieyszym obwieszczeniem do publiczney podaie wiadomości, iż rzeczy ruchome po ś. p. Franciszku Jachszmianie iako to suknie &c. pozostałe na rekuizycyą Przeszietney C. K. kameralney dobr administracyi Krakowskiej dnia 6 Kwietnia r. b. o godzinie 10 z rana poczynaąc więcey podaiącemu za gotowe pieniądze mocą publiczney licytacyi w tuteyszey kancelaryi z przedawane będą.

Każdy więc ochotę takowych ruchomości nabycia mający, ma się na powyżey przeznaczonym terminie i miejscu znajdować. Dan d. 26 Lutego 1802.

W słabości JW. Prezesa.

M. Wohlmann.

W. Lichocki.

Pohlberg.

*Z Rady Magistratu C. K. Stołecznego Miasta Krakowa.
Kozłowski.*

Podaię się do wiadomości, iż z rozkazu wysokiego Ces. Kr. sądu szlacheckiego Krakowskiego pozostałe rzeczy ruchome po ś. p. JW. Xiędzu Benedykcie Trzebińskim kustoszu Kat. Krak. opacie Koprzywnickim iako to: klejnoty, tabakierki i numizmata złote i srebrne, srebro stołowe, wino Węgierskie w beczkach i butelkach, cyna, miedz, mosiądz, żelazo, szkło, suknie białizna stołowa i do garderoby należąca, sprzęty domowe czyli meble to iest stoliki, kanapy, krzesła, lustra, landszafty, zegary, obicia, powozy, drzewo w siągach i inne rzeczy przez publiczną licytacyą dnia 5 Kwietnia i następnych dni w Krakowie na ulicy Kanownej pod Nrem 172 z rana od godziny 9 do 12 po południu od zciey do 6 sprzedawane będą. Życzący sobie co nabydź raczą w wyznaczonym miejscu znajdować się.

Dominik Raczynski, komornik sądowy Krakowski.

- C. K. sądy szlacheckie Lubelskie Galicyi zachodniey oznajmują tym Edyktem małoletniemu Stanisławowi Grzegorzowi hrabi Branickiemu a szczególniey iego oycu Xaveremu Francijowskiemu hrabi Branickiemu, że Xżę Alexander Sapieha, u sądow tych względem zapłacenia sumy 6000 zł. ryh. żatobę na niego podał, i pomocy sądowej, ile sprawiedliwość wymaga dopraszał się.

Gdy zaś sąd te nie mając wiadomości, gdzie ón zostaię, lub czy w cale w Ces. Kr. dziedzicznych krajach znajduie się, iemu patrona tuteyszego Chylińskiego, z iego

szkodą i tego kosztem zastępcą postanowiły, z którym proces ten podług ordynacyi sądow rozpocznie się, i ukończony zostanie ón przeto Edyktem niniejszym tym końcem upomina się, ażeby wczasie przyzwoitym to jest: w 90 dniach sam się stawił, albo jeżeli takie ma prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wczasie przestali, albo nakoniec innego patrona obrat, tego sądom tym wymienił, i podług przepisów tych środków prawa używał, które do obrony swej sprawy za najsukuteczniejsze osądzi, gdyż inaczey wszelką niedogodność z zaniehdania wynikającą podług opiewu C. K. praw samby sobie przypisać był winien. Dan w Lublinie d. 9 Stycznia 1802.

Gołaszewski.
Brożowski.
Gruszecki.

Z Rady C. K. Sąd: Szlach: Lubel: Galicyi Zachodniej.
Sahanek.

C. K. Sądy Szlacheckie Lubelskie Galicyi Zachodniej oznaymują tem Edyktem Xaweremu i Władysławowi Branickim, że Ignacy Apowski w Sądów tych w sprawie zapłacenía summ 48 czer. zł. i 150 zł. pol. załogę na nich podał i o pomoc sądu ile sprawiedliwóść wymaga dopraszał się.

Gdy zaś sądy te nie mając wiadomości gdzie oni zostają, czy wcale w C. K. krajach dziedzicznych znajduią się, im patrona tuteyszego Chylińskiego z ich szkodą i ich kosztem zastępcą postanowiły, z którym proces ten podług ordynacyi sądowey rozpocznie się i ukończony zostanie; oni przeto Edyktem niniejszym tym końcem upominają się, ażeby wczasie przyzwoitym to jest w ciągu 90 dni sami się stawili, albo jeżeli takie mają prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wczasie przestali, albo na koniec innego patrona obrali, tego sądom tym wymienił, i podług przepisów tych środków prawa używali, które do obrony swej sprawy za najsukuteczniejsze osądzą, gdyż inaczey wszelką niedogodność z zaniehdania wynikającą podług opiewu C. K. praw samby sobie przypisać byli winni.

Dan w Lublinie dnia 27 Stycznia 1802.

Gołaszewski.
Purtscher.
Munich.

Z Rady Ces. Król. sądów szlacheckich Lubelskich
Galicyi zachodniej.
Sahanek.

C. K. Sądy Szlacheckie Krakowskie Galicyi Zachodniej Edyktem niniejszym publicznie wiadomo czynią: że dobra Przepiorów z przyległościami, folwarkiem Przepiorów, wioskami Kamienice i Garbowice w cyrkule Sandomirskim leżące, s. p. Jozefa hrabbi Małachowskiego dziedziczne. — gdy na wyznaczonym pierwszym na dzień 31 Stycznia i drugim na dzień 20 Czerwca zeszłego roku terminie licytacyi, żaden kupujący nie znalazł się — na zaspokojenie summ 137,280 zł. 22 gr. pol. i 31,681 zł. 7 gr. pol. upadłemu domowi Heyslerowskiemu winnych, dnia 26 Czerwca 1802 roku po trzeci raz na licytacyą publiczną podane będą.

Wszyscy zatem dobr tych nabydź sobie życzący wzywają się: ażeby na dniu rzeczonym o godzinie 9 zrana w C. K. Sądach tuteyznych znajduwali się:

Wszystkim nakoniec, którym natym zależy, wolno się zstawiać, warunki dobr mających bydź sprzedanych i akt detaxacyi w sądowey przeyrzeć sobie registraturze; zarazem i wierzyciele na dobrach tych bezpieczeństwo mający upominają się: ażeby nieoczekując osobnego wezwania, dopilnowali się w prawach swoich, i niech wiedzą: że po sprzedaży tychże dobr przez licytacyą iuż do dobr samych regresu mieć nie będą, ale w tej mierze iedynie do szacunku stosować się muszą: — W Krakowie dnia 9 Lutego 1802.

Jozef de Nikorowicz.
W. Roskoschny.
Brzozad.

Z Rady C. K. Sądów Szlacheckich Krakowskich Galicyi Zachodniej.
Slaupenski.